

CUPRINS

<i>Cuvânt înainte</i>	7
1. Demografia ca știință	9
1.1. Concepte de bază în demografie	9
1.2. Istoric	10
1.3. Populația ca sistem	16
2. Răspândirea populației pe Terra	21
2.1. Antropogeneza. Adaptarea omului la mediu	21
2.2. Factori ce influențează răspândirea teritorială a populației	24
2.3. Populația Terrei	24
2.4. Densitatea populației	29
3. Numărul populației	33
3.1. Stocuri de populație. Fluxuri de populație	33
3.2. Număr al populației	35
3.3. Recensământul populației	38
3.4. Estimările de populație	48
3.5. Proiecțiile de populație	50
4. Structura populației după caracteristici demografice	53
4.1. Structura (repartiția) populației după sex	53
4.2. Structura (repartiția) populației după vârstă	56
4.3. Structura (repartiția) populației după stare civilă	65
5. Natalitate. Fertilitate. Nupțialitate. Divorțialitate	67
5.1. Natalitatea populației	67
5.2. Fertilitatea populației	70
5.3. Nupțialitatea populației	76
5.4. Divorțialitatea populației	78
6. Mortalitatea populației	80
6.1. Mortalitatea generală a populației	81

6.2. Speranța de viață	87
6.3. Mortalitatea infantilă	90
6.4. Mortinatalitatea	94
7. Mișcarea migratorie a populației	96
7.1. Delimitări conceptuale	96
7.2. Modalități de analiză a migrației	99
7.3. Migrația selectivă	100
7.4. Cauze ale migrației	101
7.5. Consecințe (efecte) ale migrației	101
7.6. Rolul migrațiilor în popularea Globului	102
7.7. Caracteristici actuale ale migrației internaționale	104
8. Populație-resurse-mediu înconjurător	106
8.1. Resursele alimentare și consumul de calorii	106
8.2. Creșterea populației și resursele naturale	107
8.3. Tendințe al evoluției relației om-mediu înconjurător	109
9. Teorii despre populație	111
9.1. Teoriile clasice. Malthusianismul	111
9.2. Teoriile moderne: Optimum demografic; Populația staționară; Tranziția demografică	112
10. Politici demografice	114
Bibliografie	119

CUVÂNT ÎNAINTE

În peisajul atât de divers și bogat al științei contemporane, demografia ocupă un loc privilegiat, datorat atât obiectului său specific, cât și actualității strategiilor și politicilor naționale de dezvoltare socială și economică, în care populația apare, cu totală îndreptățire, drept principal factor și beneficiar al acestora.

Știința ale cărei începuturi se pierd în negura istoriei, demografia are, totuși, un act de naștere de o surprinzătoare exactitate, fiind fondată în 1662 de către britanicul John Graunt (1620-1674). În anul 1962, demografii din lumea întreagă au sărbătorit tricentenarul venerabilei lor științe prin omagierea memoriei fondatorului ei. Odată ivită ca știință, demografia a străbătut un drum lung, adeseori sinuos. A fost considerată vreme îndelungată drept statistică – se vorbește și azi despre „captivitatea statistică a demografiei”. Apoi, a rezistat cu succes tendințelor de biologizare și, mai târziu, de sociologizare a obiectului ei. Astăzi, demografia se prezintă ca o știință socială unitară, cu un corp de tehnici și metode perfecționate, în care cele clasice coexistă cu cele moderne, cu un obiect bine delimitat – populația și fenomenele demografice –, pe care îl „administrează” în bună înțelegere cu toate celelalte științe ce se ocupă de om și de societate.

Principiul fundamental al demografiei este slujirea adevărului științific, sub semnul ideii generoase formulate în Planul de acțiune în domeniul populației, adoptat de Conferința mondială a populației (București, 1974), potrivit căreia populația este bunul cel mai de preț existent în lume. Cu alte cuvinte, demografia studiază populația pentru a fi de folos populației, oamenilor. De aceea, vocația umanistă a demografiei constituie principala ei finalitate.

Demografia este investită cu o mare răspundere, aceea de a studia populația, fenomenele demografice, relațiile dintre populație și mediul înconjurător și, mai larg, dintre populație și celelalte subsisteme componente ale sistemului social global, pentru a oferi o cunoaștere multiliniară, indispensabilă deciziilor de politică socială, politică economică, politică culturală.

Manualul își propune să formeze studenților noștri abilități în ceea ce privește analiza fenomenelor demografice, pe cât posibil în conexiune cu principalele fenomene extrademografice. De asemenea, ne așteptăm ca, în

urma parcurgerii acestui material, studenții, viitori teoreticieni și practicieni ai științelor sociale, să aibă capacitatea de a desprinde concluzii și de a propune măsuri legate de o eventuală politică demografică pentru România și utilizabile de către factorii decidenți.

Cursul urmărește să furnizeze un set coerent de informații privind:

- populația ca subsistem al sistemului social global;*
- principalele variabile și fenomene demografice și modalitățile de analiză și măsurare a acestora;*
- caracteristicile semnificative ale stării și mișcării populației la nivel intern și internațional.*

Prezentul manual se adresează studenților facultăților de sociologie și, în general, publicului larg, dornic de a se familiariza cu principalele concepte cu care operează demografia și de a cunoaște problemele populației naționale și mondiale.